

I MARGEN

Fiolin og bikini

CATHRINE TH. PAULSEN

Vanessa-Mae, fiolinisten som avbildet seg selv i våt t-skjorte og brukte det som omslagsbilde til albumet sitt, selger plater i bottevis, derom kan ikke engang de vise strides. For

noen dager siden tok hun imot en «World Music Award» i Monte Carlo. Hun selger faktisk mer plater enn noen annen klassisk artist. Musikalsk sett er hun ikke videre vellykket. Den ene kritikeren etter den andre slakter konsertene hennes. Ifølge Dagens Nyheter er intonasjonen dårlig og i hurtige passasjer dropper hun en masse noter og markerer holddepunkter underveis i stedet.

Men hennes «The Violin Player» har solgt i tre millioner eksemplarer, og hun lever et hyperglamorøst liv, et liv med innslag de færreste alminnelig dyktige shuberttolkere kan håpe på. Til bursdagen sin fikk hun haven utenfor huset i London full av kunstig snø i presang av moren. Etterpå tok hun et bad i melk, slik Cleopatra gjorde. «Publikum skal ikke kjede seg», sier hun til samme avis. Det gjør de åpenbart ikke, når hun hopper rundt på scenen og koker sammen Bach, irsk folkemusikk, techno, calypso, reggae, åttitaldisco og asiatiske pop.

Nå er hun ikke den første som soper diverse genre i hop. Men hun er blant de første som gjør det i miniskjørt. Og det er her framtiden også for klassiske musikere ligger: man kommer ikke utenom det visuelle. Anne Sofie Mutter har for lengst vist at til og med plateinnspillinger på tyske selskap er et visuelt fenomen. Ingen ser heller så kunstnerisk mystisk ut som Leif Ove Andsnes på Virgin-platene. Glenn Gould-renessansen er på samme måte fyrt opp med dype bilder av den tenkende pianist.

Men Vanessa-Mae har ikke bare tatt konsekvensen av at vi lever i de visuelle mediers tidsalder. Hun har gjort mer av hva de færreste musikere tør eller vil, tatt kraftig til motmæle mot kritikk og havnet på førstesiden i The Guardian. Etter at en kritiker slaktet hennes konsert og dessuten stilte spørsmål om hun virkelig var født på fiolinlegenden Paganinis bursdag, smalt hun til med en annonse til rundt 65.000 kroner. Der publiserte hun sin fødselsattest, meritliste og stilte spørsmål tilbake om kritikeren overhodet hadde noen musikalsk bakgrunn. Argumentet slo langt bedre an enn et gjengs leserinnlegg. Vi lever også i den kapitalistiske tidsalder, ser man. Vanessa-Mae vet hva hun driver med, hun spiller ikke bare fiolin.

Amatørhistorikerne og grensene

Om det relative i alle sannheter

Debatten om norsk okkupasjonshistorie og om historikeren David Irving og hans norske forsvarere har også blitt ført i Arbeiderbladets spalter. Det er grunn til å takke Steinar Hansson, Per Thorsdalen og Terje Halvorsen som hver fra sitt ståsted har imøtegått alle «reformister» av vår egen og Europas historie.

JON STENKLEV

En innsender kaller dette en «motreformasjon». Dessverre er den nødvendig. Ingen skal kunne undervurdere det faktum at nazismen – og bare den – tillot utryddelse av mennesker på industriell basis, der også gjenvinning var en del av prosessen. Det ble utvist en råskap uten sidestykke.

Undertegnede tilhører generasjonen som ble voksen under krigen, og som i 1953 fikk anledning til å avlegge det vi den gang kalte språklig-historisk embetseksamen med blant annet historie på menyen.

Historieseksjonen ved Universitetet i Oslo var etter dagens forhold en liten gruppe dosenter og professorer, men vi hadde læremestere av edelt merke. Trioen Schreiner, Steen og Seip lærte oss om det relative i alle sannheter, samtidig som de understreket kravet til integritet og kritisk holdning til kildematerialet. Vi erfarte etter hvert at det siste var og er selve svenneprøven. Intet fag ligger så åpent for fusk, og som Schreiner uttrykte det – se opp for dem som har en teori og går selektivt til verks i kildene for å finne de ønskede bevis.

David Irvings «Hitler's War» utmerker seg ikke bare ved det som skrives, men først og fremst ved det forfatteren unnlater å forholde seg til. Et eksempel: Samme dag Hitler angrep Polen og 2. verdenskrig var et faktum, ga han ordre om at uheldigvis sinnssyke og andre alvorlig sinnslidende ved tyske sykehus og anstalter skulle avlives. Nærmere ett hundre tusen ble drept. De pårørende fikk melding om at pasientene døde av hjertestopp. Etter hvert ble det litt for mange som fikk samme melding, og noen begynte å reagere. Dette førte til at prosessen ble stoppet høsten 1941 og utsett til etter krigen.

For Hitler var sinnslidende også sterkt uføre, «utøye» på linje med jøder og sigøynere.

Professor Hans Fredrik Dahl står sentralt i debatten om Irving, og har fått mye motbør. Selv er han forbauset over at så mange så kraftig har tatt avstand fra det han selv kaller et særstandpunkt. Vi må tro Dahl på hans ord når han hevder at Irving er en uvanlig dyktig «dokumentgraver», men det er i realiteten umulig å skille historikeren Irving fra personen Irving.

Hans eventuelle tyngde som historiker, oppveies ikke av det

Nærskylte forskere overskrider en grense når de slenger ut beskyldninger om mishandling og regelrette drap på dem som gjorde felles sak med Quisling og dermed Adolf Hitler, skriver Jon Stenklev.

han får seg til å skrive og heller ikke av ting han må vite, men bevisst underviser. At nynazister, ikke bare i Tyskland, men over hele Europa, tar ham til inntekt for seg, er ikke uten grunn. Også i Norge dukker hakekorsene opp blant snau- og tomskaller. Det er skremmende, men ikke uventet at politiet i løpet av siste helg fengslet en rekke nynazister som planla politiske attentater.

Det var vel et tidsspørsmål når «reformister» skulle dukke opp også hos oss. Etter over 50 år er det mange som ønsker å spavende krigs- og okkupasjonstiden. Forfatterne er ofte av det slaget som søker kilder for om mulig å få stadfestet en på forhånd gitt konklusjon. En av dem er journalisten Egil Ulateig, som med boka «Med rett til å drepe» prøver å finne ut hvor mange «mord» hjemmestyrene og deres ledere var ansvarlig for. Så langt har man påvist at over 50 «mord» er en blanding av sladder og løgn. Rettsak er bebudet mot forfatter og forlag.

Det interessante ved boka er at forlaget har brukt professor Dahl som konsulent. Vi må anta at nettopp hans vurderinger var avgjørende da forlaget besluttet å utgi manuskriptet. Dahl har betegnet kritikken mot boka som «petitesers».

Også Hitlers beryktede propagandaminister, Joseph Goebbels, har stått sentralt i debatten. Irving har også skrevet om ham – der forfatteren ikke legger skjul på Goebbels' antisemittisme.

men like fullt med fortellinger, som Dahl følger opp med denne uttalelsen til Dagbladet: «Det er ikke sikkert at Goebbels visste noe om gasskamre. Det står ikke noe om gasskamre i Goebbels' kolossale dagbok».

Dette har Dahl rett i, for så vidt som ordet gasskammer mangler, men 27. mars 1942 skriver Goebbels i dagboka om «en metode som ikke virker for oppsiktsvekkende» og fortsetter: «Her brukes en barbarisk metode, som ikke skal beskrives nærmere, men av jødene selv blir det ikke mye igjen. Også her er Føreren den konsekvente forkjemper og talsmann for en radikal løsning».

Min ungdoms professor ville oppfattet dette som et svært brukbart argument for at Goebbels visste.

Det er også et tegn i tiden at ifølge Arbeiderbladet er en historiker, som ble dømt til 15 års fengsel for landssvik, nå i gang med å samle stoff om hvor ille landssvikene ble behandlet. En dom på 15 år var selv i 1945/46 en uvanlig streng straff. Det er derfor et åpent spørsmål om personer med en slik bakgrunn bør slippe til i sensitive arkiver, når alt tyder på at fasiten er klar for granskningen blir foretatt. Det sier også noe om landssvikoppgjøret at historikeren forteller at han slapp ut etter 5 år. Vi hadde en opprivende debatt på slutten av 40-tallet mellom dem som ville løslate landssvikdomte for dommene var sonet – noen kalte dem for «silkefronten» – og dem som ikke ville godta for tidlig løs-

latelse. Det som i dag kalles «seierherrenes justis» av enkelte, endte faktisk med at de fleste landssvikdomte slapp ut lenge før dommene var sonet. Man ønsket å sette punktet for rettsoppgjøret og konsentrere kreftene om gjenreisningen av et krigsherjet land.

Noen av oss opplevde krigen på nært hold og kjenner oss ikke igjen når en innsender i Arbeiderbladet hevder at okkupasjonsårene var tryggere enn dagens samfunn. Dette begrunnes med at tyske offiserer og soldater oppførte seg «eksemplarisk».

Også her finner vi en tilnærmet sannhet, men igjen blir noe underslått. Ansvaret for behandlingen av den norske sivilbefolkningen lå i hendene på Reichskommissar Terboven og hans håndgagne menn i Gestapo, SS-enhetene, norske medløpere i Germaniske SS-Norge og Quislings Statspoliti og Hird. Samlet utgjorde de en stadig trussel godt hjulpet av norske angivere. Denne virkelighet måtte alle de som gjorde en innsats i hjemmestyrene leve med.

Vår generasjon må selvsagt finne oss i at historie ikke er noe statisk, den må stadig skrives på nytt. Vi må finne oss i at vår motstandsvilje og ikke minst evne blir nedvurdert. Men nærskylte og arrogante forskere og amatørhistorikere overskrider en grense når vi beskyldes for mishandling og regelrette drap på dem som gjorde felles sak med Quisling og dermed Adolf Hitler.

Arbbl. 24.4.97

113423